

CRKVE I ZADACI NAŠEGA VREMENA

Visser' t Hooft kao generalni sekretar Ekumenskog Vijeća Crkava u Ženevi (od g. 1948—1966) mnogo je doprinio razvoju ekumenskog pokreta. Svoje misli iznio je u brojnim naučnim radovima. Njegovi su spisi sabrani u dva sveska a objelodanio ih je Kreuz — Verlag 1967: Band 1. »Die ganze Kirche für die ganze Welt«; Band 2. »Ökumenischer Aufbruch«. Dodijenjena mu je nagrada za mir od Njemačkog književnog društva 1966. u Frankfurtu kao vodećem evangeličkom teologu skupa s kardinalom Bea, voditeljem vatikanskog Sekretarijata za suradnju kršćana. Visser' t Hooft je radio i na zbližavanju Crkava Istoka i Zapada.

Crkva je mjesto gdje jedinstveno Kristovo poslanje da služi i miri, kako to vidimo u Novom Zavjetu, nalazi svoj vidljivi izraz. Neki je luteranski teolog XVII stoljeća jednom kazao: »Želimo li ozbiljno uzeti nauku i život Krista i Apostola, Crkvu moramo shvaćati ne kao hijerarhiju već kao hijerodijakoniju.« Jer, kako je pokazao Hans Küng, Novi Zavjet u odnosu na život Crkve izbjegava sve izraze koji imaju neku vezu s moću, čašću i vladanjem. U svojoj nedavno objavljenoj knjizi »Die Kirche« (Crkva) ovaj rimokatolički teolog razvija misao da za pripadnost Isusovim učenicima nije od konstitutivnog značenja »pravo, moć, znanje i dostojanstvo, već služenje. Učeniku koji nasljeđuje Isusa ne može biti uzor svećenik koji se visoko izdiže nad vjernike, već naprotiv, samo službenik za stolom... Traži se život za druge.« Crkva je pozvana na to da tvori zajednicu pomirenih, u kojoj se ruše svi nutarnji razdvojeni zidovi i ukidaju svjetovne napetosti između visoka i niska, mlada i stara, svećenika i laika, tako da svi mogu nesmetano prinositi priloge, za koje ih osposobljava posebni milosni dar.

Takva Crkva, koja služi i pomiruje, ne samo da živi u svijetu nego ona također živi za svijet. Njoj je dan nalog da svima služi te navješćuje i širi blagu vijest velikoga pomirenja. Njezina solidarnost s najmanjom Kristovom bra-

com i ponuda velikoga Božjeg spasenja čitavome svijetu moraju naći izraz u ljubeznoj brizi za bijedu ljudi, u njezinoj otvorenosti za njihove tjeskobe i želje, za njihova podbacivanja i za njihove snove. Crkva će opaziti da »prisutnost u svijetu« ne smije značiti »oponašanje svijeta«. Poklik »okrenuti se k svijetu« je dvoznačan. Ako on znači odvratanje od egocentričnog defenzivnoga klerikalizma i obraćanja k sveobuhvatnom služenju i mirenju, onda se on podudara s Novim Zavjetom. No, ako se pod tim poklikom misli na poziv da se upriličimo življenju svijeta, da ga odobravamo u njegovoj nepomirenoj egzistenciji i prešutimo zahtjeve, da se od služenja samom sebi obratimo k služenju Bogu i bližnjemu, onda je obraćanje k svijetu samo novi način kako ćemo izbjeći zahtjevu Evandjelja. Ono što nama treba jest da se obratimo k Služitelju i Pomiritelju.

Zastarjele crkvene strukture treba da postanu novim putovima služenja i mirenja. Naše crkvene strukture bile su razvijene u doba kad je Crkva bila glavni faktor ili jedan od glavnih faktora koji je držao na okupu sile društva. Crkve još uvijek predstavljaju ovaj »crkveni tip«, koji je analizirao Ernst Troeltsch i koji je obilježen nekim upriličenjem protrebama mase i izvjesnoj institucionalnoj ukočenosti. I dalje su one još Crkve za ljude a ne toliko Crkve od ljudi.

Crkvene strukture iz doba Corpus Christianum ne pristaju našem pluralističkom vremenu. I što je još važnije: Strukture koje potječu iz vremena kada je Crkva imala moć i duhovno vodila, nisu ispravne za vrijeme kad Crkva shvaća da se njezino poslanje sastoji u služenju i mirenju. Upravo onako kako što narodi ne mogu biti poluzarobljeni i poluslobodni, tako ni mi ne možemo imati Crkvu koja napola trujumfira a napola služi.

Ne smijemo nipošto maknuti sve institucionalne elemente iz života Crkve. Moderni revolt protiv institucija kao takvih je djetinjast: Bez institucionalne forme ne može nikakav duhovni pokret imati kontinuiteta niti djelovati u povijesti . . .

Moramo cjelokupnom Božjem narodu, uključivši laike, žene i mladost, pružiti svaku mogućnost da uzmogne djelovati. Moramo biti dosta elastični te na najrazličitiji način pristupati k pluralističkom svijetu i stoga priznavati mnogostrukost duhovnih službi.

Među glasovitim Giottovim freskama u Asizu ima jedna slika, na kojoj je prikazan san Inocenta III, koji je između svih Papa možda bio onaj, koji je u punoj mjeri bio svijestan svoje moći. Sanjao je kako se ruši velika Lateranska bazilika, a neki siromašni, maleni redovnik podmeće svoja ramena prema bazilici i ona ostade neporušena. Taj se redovnik zvao sv. Franjo. Aluzija na to, da nije moćna, dobro organizirana institucija ona, koja štiti Crkvu priproste dijakonije, već obratno: Institucija bi se srušila, da je ne nosi Crkva koja slijedi stope služećeg Mesije.

Crkva se mora očitovati kao obitelj pomirenih službenika. Ako mi zaista želimo navješćivati da je Krist došao na svijet zato da služi i miri, i mi moramo biti spremni da odgovorimo na pitanje koje se sa sve većom upornošću stavlja unutra i izvan Crkve: Zašto Crkve ne žive skupa kao u jednoj obitelji, u kojoj su srušeni svi razdvojni zidovi, u kojoj se pokazuje pomirba u punom sakramentalnom zajedništvu, u kojoj se svi duhovni darovi i dobra ulažu na dobro svih? Ne usuđujemo se ovo pitanje odbaciti kao naivno, ili odgovoriti ukazivanjem na velike probleme, što smo ih baštinili od crkvene povijesti.

Mi potičemo svijet da živi kao odgovorna zajednica, tj. kao zajednica u kojoj su svi odgovorni za život cjeline i život svoga bližnjega. A može li se na Crkvama, posebno na evropskim Crkvama pokazati što to znači? Postoji li u našim Crkvama briga za sve Crkve Evrope, onaj žar za Kristovu stvar u Evropi, koji je obilježavao Pavla?

Nije dosta ekumenski osjećaj na taj način da k staroj crkvenoj praksi dodamo malko ekumenske arome. Mi smo pozvani da mislimo i živimo kao udovi jednoga tijela, tj. da dajemo prednost potrebama čitavoga tijela, da budemo ekumenocentrični. Crkve bi tako pokazale Evropljanima, koji se odnose prema životnoj sposobnosti i ispravnosti s dubokom skepsom, da Isus, službenik i Pomiritelj, Crkvu stvarno upotrebljava za to da obnovi čovjeka.

Kaže nam se da postoji najsudbonosnija napetost među zemljama, koje su se vinule do najvišeg blagostanja, i siromašnih zemalja, koje unatoč svih svojih naprezanja imaju tek tamnu slutnju da će ostati siromašne i da će u nekim slučajevima vjerojatno uvijek trpjeti od gladi.

U ovoj situaciji Crkve imaju jednu vrlo veliku odgovornost. One poznaju tajnu velikoga Služitelja, koji se poistovjetavao s najmanjim od svoje braće i koji je polo-

žio svoj život za sve. Za njih »čovječanstvo« nije šuplja riječ niti ono označuje neku masu nepovezanih i različitih ljudi; već jednu obitelj, u kojoj svi nose sliku istoga Oca, svi imaju istu sudbinu i svi imaju svoje tajanstveno središte u istom Križu pa stoga žive u solidarnosti jedan s drugim. Dva dijela svijeta jedan pomiriti s drugim i odstraniti ogorčenje što raste sada je bitni zadatak.

Crkve Evrope imaju stoga jedinstvenu odgovornost za to da promiču pravu pomirbu između dvaju djelova Evrope. Ako im se predbacuje da je to na pogled krutih činjenica političkog života sentimentalno i nerealističko, one moraju ponajprije odgovoriti, da je u svijetlu velikog pomirenja, kojim je Bog svoje neprijatelje učinio svojim prijateljima, nemoguće ljude, nacije ili rase gledati kao vječne neprijatelje, te ih otpustiti kao one izvana, s kojima nije moguć ni kontakt ni dijalog.

Svijetu mora biti pokazana druga strana Evrope. Ako mi Evropljani među sobom govorimo o zadatku služenja i mirenja, onda moramo biti svjesni da će vanevropski svijet na tu temu reagirati vrlo skeptički. Našoj se Evropi — uključivši evropsko kršćanstvo — predbacuje da želi vladati i trajno izazivati nered. Mi smo Evropljani skloni misliti, da križarski ratovi i osvajanje drugih kontinenata, politika istočnoindijske kompanije i trgovine robljem, uvrštavanje Afrikanaca i Azijata u evropske ratove, gospodarsko iskorištavanje i kolonijalna samovolja, rasizam i evropski osjećaj nadmoćnosti odsada pripadaju prošlosti i da bi Evropu sada trebalo smatrati dobrotvorom drugih kontinenata. No, grijehi prošlosti ne zaboravljaju lako oni koji su od njih trpjeli. To traje dosta vremena i potreban je sasvim konkretan postupak da bi se oni uvjerali da je Evropa spremna promijeniti svoje mišljenje. Kad oni sada promatraju našu gospodarsku politiku i naša protivurječja, ne mogu nipošto biti sigurni, da se Evropa nalazi na nekom boljem putu.

Kakav im odgovor možemo pružiti?

Kako možemo objasniti da je ovaj kontinent koji je Božjoj riječi bio dulje izložen nego bilo koji drugi, toliko podbacio u tome da manifestira praktično značenje kršćanstva?

Ne treba da to pokušavamo objašnjavati. Moramo sasvim jednostavno priznati svoju zajedničku krivnju i činiti plodove pokore.

No možemo ipak nadodati, da je u životu Evrope postojala ne samo tradicija pohlepe za silom i vlašću nego i tradicija služenja i mirenja. Evropa ima i drugu stranu. Postoji oblak svjedoka, koji su pokazali na poniznog i poniženoga Krista koji je ispunio proroštvo o Jahveovu slugi. Ne bih imao dosta vremena nabrajati tolike, koji su bili svjesni, da je poslanje Crkve da služi i miru. I to je Evropa. To je tradicija Evrope, koja je manje pobuđivala pažnju, a koju mi moramo priznati kao pravi *raison d'être* Evrope.

Veliki evropski pjesnik Venancije Fortunat, napisao je u VI stoljeću himan »*Vexilla regis*«. Dva stiha ove pjesme danas su za nas od najveće važnosti: »*Dicens in nationibus Regnavit a ligno Deus*«.

Članak u skraćenom obliku preveo o. F. Carev

JOS NEKE NAPOMENE U VEZI SA HRVATSKIM PRIJEVODOM KANONA

Hrvatska riječ **prinos** nema onog potpunog ni adekvatnog značenja, što ga imaju latinske riječi - **sacrificium** i **oblatio**. Stoga, držimo, kad god dolazi u Kanonu ova riječ, trebalo bi je prevesti ne jednostavno **prinos**, nego svaki put treba kazati **žrtveni prinos**. Tako n. pr. u molitvi - »*Te igitur, clementissime Pater...*« - bolje bi bilo ovako kazati: »... da milostivo primiš i blagosloviš ove darove, ove poklone, ove svete neokaljane **žrtvene prinose**. Tako i u molitvi - »*Hanc igitur oblationem...*« - kao i u onoj - *Quam oblationem*« trebalo bi u hrvatskom prevesti **žrtveni prinos**.

U molitvi - »*Memento, Domine, famulorum famularumque tuarum...*« - bolje je za muški rod upotrijebiti pravilni genitiv **sluga** nego onaj zastarjeli oblik **slugu**. A za ženski rod **službenica**, a ne **sluškinja**.

»... *accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas...*« - »uze kruh u svoje svete i časne ruke...« - mjesto **časne**, držimo, bolje bi bilo kazati **blagoslovljene ruke**...« - pa bi ova rečenica glasila - »uze ruh u svoje svete i **blagoslovljene ruke**...«.

»*Manducate*« - puno ljepše kazati **blagujte** nego **jedite**. Glagol **blagovati** ljepši je, delikatniji, finiji i duhovniji izraz nego glagol **jesti**.